Interpretace smyslu

Jak poznáváme „smysl“? Tj. na jakou metodu se můžeme spolehnout, chceme-li zjistit, zda něco má nebo nemá smysl? V „lidském světě“ jsme si zvykli heuristicky předpokládat, že někdo, tj. nějaký člověk, jako jsme my, zanechal po sobě – záměrně a vědomě nebo nevědomky – nějaké stopy, které mohou být přečteny jako zprávy, jako informace. Tak např. Bedřich Hrozný přistoupil k dešifrování dosud neznámého druhu písma s tím, že příslušné otisky v hliněných destičkách vůbec nevypadaly jako hříčka „přírody“, ale byly už předem považovány za druh písma, aniž byl zatím kdo schopen smysl takto napsaného vyluštit. To znamená, že do té chvíle, dokud se nám přečtení nezdaří, jde vlastně jen o heuristickou metodu, o hypotézu, o domněnku. Ještě zřejmější to je tam, kde tato heuristická domněnka není potvrzena, nýbrž ukáže se jako mylná. Objev pravidelných přerušovaných signálů z dalekých částí vesmíru vyvolal senzaci, a to proto, že se zdálo, jako by šlo o signály vzdálených civilizací. Pak se zdařilo vysvětlit jev bez hypotézy nějakých civilizací v pozadí. Můžeme v takovém případě říci, že ony signály nemají smysl? Ovšemže nikoliv: jejich „smysl“ musel být také rozluštěn, i když se ukázalo, že jde o jiný druh smyslu či o jiný smysl, než jaký byl očekáván. Astronomie a zejména astrofyzika přece nedělá nic jiného, než že odhaluje smysl toho, co se nám ukazuje na noční obloze resp. co nám mohou ukázat nejrůznější přístroje, ať už umístěné na povrchu planety nebo na satelitech. Jde tedy o různé úrovně a typy „smyslu“: souvisí to ostatně s tím, že slovo pro smyslové orgány a pro to, jak rozumíme údajům, které nám poskytují, je stejné nebo – v jiných jazycích – blízké. Sama základní smyslová „data“ už představují první úroveň rozluštění smyslu toho, co smysly vnímáme, a toto rozluštění dokonce daleko předchází každé naše metodické úsilí: vidíme takříkajíc „automaticky“, protože si už nepamatujeme, že jsme se jako novorozenci museli onomu „vidění“ jakožto dešifrování poněkud chaotických smyslových dat naučit.

(Praha, 960320-1.)